

Момот О.М.

ДО ПИТАННЯ НАУКОВО-ВИДОВОГО ПОДАННЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ

Стаття присвячена систематизації сучасних поглядів на класифікаційне висвітлення складових банківського капіталу, виділені найбільш поширені структурні компоненти за такими критеріями: форма інвестування, форма власності, резидентність, джерельна база формування капіталу, характер використання, місце мобілізації, можливість прогнозування, термін знаходження та характер формування різних видів банківського капіталу підхід, за яким розмежовують власний, залучений та позичений капітал. Доведено, що компонентами доступного капіталу банку виступає наявність надлишкового капіталу.

Ключові слова: банківський капітал, форми капіталу, власний капітал, залучений капітал, позичений капітал, основний капітал, додатковий капітал, регулятивний капітал, економічний банківський капітал.

Постановка проблеми. Серед множини фінансових інститутів, які наразі функціонують на українському ринку, провідну роль відіграють банки. Через акумулювання, перерозподіл та регулювання потоків грошових ресурсів, відбувається вплив банків на розвиток фондового ринку та реального сектору економіки. Варто зазначити, що банківська установа характеризується як специфічними рисами функціонування та формування її пасивів, так і впливом особливих факторів, які зумовлюють вибір джерел фінансування.

З банківськими установами нерозривно пов'язане виникнення та належне обґрунтування окремої категорії «банківський капітал». З метою подальшого вивчення теоретичних, практичних та методичних проблем управління капіталом банку, в тому числі й транснаціональним, необхідним є виокремлення питання науково-видового розмаїття банківського капіталу. Від цього залежить стабільність та ефективність діяльності банків і банківської системи загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В забезпеченні ефективного функціонування банківської установи сформований капітал відіграє головну роль. Банківський капітал є конче необхідним як під час створення банку, так і в процесі його діяльності. Розмаїття форм і видів існування капіталу, що знаходяться в постійній взаємозалежності та взаємозв'язку, дозволяє говорити про капітал як уречевлений фактор із різними проявами та формами.

На сьогодні є низка фундаментальних

наукових праць, у яких на високому теоретичному рівні обґрунтовуються базисні положення, на котрих ґрунтується наукове уявлення про банківський капітал. Це праці М. Алексєєнко [1], О. Вовчак [2], Л. Катранжи [3], О. Кіреєва [4], В. Коваленко [5], О. Костюка [6], М. Крупки [7], Г. Куліш [8] та інших, в яких обґрунтовується сутність, особливості формування та використання банківського капіталу. У роботах Н. Бови [9], Р. Бенке [10], Н. Воронової [11], Р. Дамарі [12], Г. Коробової [13], О. Лаврушина [14] та інших подано специфіку управління капіталом банку. Наукові ж роботи зарубіжних авторів засвідчують глибинність класифікаційних підходів до розмежування видів банківського капіталу, зокрема це прослідковується у працях Й. Ворста і П. Ревентлоу [15], М. Гарднер та Д. Міллс [16], Дж. Сінкі [17] та інших.

Аналізуючи напрацювання представників вітчизняної економічної науки слід констатувати, що досі залишаються актуальними та такими, що потребують додаткового наукового обґрунтування окремі складники видового представлення банківського капіталу. Тому ґрунтовні дослідження розвитку сучасних уявлень про класифікацію банківського капіталу слугуватимуть теоретичною основою для розроблення науково-обґрунтованого бачення його сутності.

Формулювання цілей статті. Вищесказане визначило мету цієї статті, яка полягає у поглибленому вивченні сучасних уявлень видової структури банківського капіталу, що слугує підґрунтям для з'ясування специфіки класифікації банківського капіталу, в тому числі транснаціонального, та формує підґрунтя подальшої ідентифікації його особливостей.

© Момот О.М., к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів і банківської справи, Вищий навчальний заклад Уко-опспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», м.Полтава, e-mail: o.m.momot@gmail.com

Опис основного матеріалу дослідження. В економічній науці існує множина класифікаційних ознак, за якими розрізняють видову палітру банківського капіталу. Так, залежно від форми інвестування, О.Д. Вовчак виділяє такі компоненти банківського капіталу, як капітал у грошовій формі, капітал у матеріально-речовій формі та капітал у формі фінансових активів [2]. Зауважимо, що банківський капітал у грошовій формі формується в національній та іноземній валютах. Разом із тим, М.Д. Алексеєнко, додатково до зазначених форм капіталу, виділяє також капітал у формі нематеріальних активів [1], що на наш погляд є вірним.

З огляду на форму власності, класифікують такі види банківського капіталу, як приватний капітал, державний капітал та колективний капітал [2]. При цьому останній вид капіталу заснований на власності колективу, зокрема, різних видів господарських товариств, кооперативів тощо. Не погоджуємося з позицією Л.Л. Катранжи [3], який за критерієм форми власності на банківський капітал виділяє приватний, державний та кооперативний види капіталу, адже кооперативний капітал є різновидом колективного капіталу. Водночас вважаємо, що поза увагою дослідників неправомірно залишилися такі види капіталу, як капітал міжнародних організацій, капітал інших держав та капітал юридичних осіб іноземних держав, адже такі форми власності відзначені у відповідному класифікаторі [18].

Цікавими є підходи до класифікації та наукової дискусії за такою ознакою як резидентність. За нею розрізняють національний та іноземний види капіталу [2]. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність», банком з іноземним капіталом є банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору становить не менше 10% [19]. Як досить влучно відмічають О. Кіреєв і О. Жак [4], такий підхід до визначення банків з іноземним капіталом не позбавлений недоліків, адже у випадку, коли засновниками банку є кілька іноземних юридичних чи фізичних осіб із часткою кожного менше 10%, або якщо засновником банку є іноземна юридична особа, зареєстрована в Україні. За таких обставин банк не визначається як банк з іноземним капіталом, що не відповідає дійсності. Підтримуємо наукову позицію окремих дослідників, які пропонують виділяти змішаний вид капіталу, зокрема Г.П. Куліш та Ю.В. Кірсенко. Проте важко погодитися з трактуванням даного виду капіталу, який подається ними: змішаний капітал – це капітал, 50% внесків якого належать резидентам та 50%

внесків належать нерезидентам [8]. На наш погляд, слід розрізняти національний банківський капітал, іноземний банківський капітал та змішаний капітал, коли національний та іноземний види капіталу поєднуються, незалежно від пропорції їх співвідношення.

Найпоширенішою є класифікація банківського капіталу за джерелом утворення. М. Гарднер та Д. Міллс за даним критерієм виділяють власний капітал банку, що складається з простих та привілейованих акцій та борговий капітал, який включає векселі та зобов'язання [15, С. 98–99]. Деякі вчені розрізняють лише власний та позичений капітал банку [13, с. 106; 12, с. 388; 20, с. 144]. При цьому, визначальними ознаками при віднесення капіталу до власного або позиченого, на думку Й. Ворста і П. Ревентлоу [16, с.179], є «право власності» або «фінансове зобов'язання». Якщо інвестор набуває права власності, наприклад, внаслідок купівлі акцій, то такий капітал є власним. Якщо ж за результатами інвестицій у банка виникають фінансові зобов'язання перед інвестором, то сформований таким чином капітал є позиченим.

Оригінальною є точка зору Р.Л. Бенке та Р.Н. Холта [10, с. 14]. На їх переконання, капітал є сумою прав різних суб'єктів на активи об'єкта. Автори виділяють два основних типи таких прав – зобов'язання перед кредиторами (позичений капітал) і частка власника(-ів) (власний капітал). Таким чином, вчені використовують правову ознаку як вирішальну при розмежуванні власного та позиченого капіталів.

При здійсненні наукового аналізу змістовного навантаження капіталу, не можна оминати джерельну базу його формування. Так, Р. Дамарі [12, С. 17-18] відзначає важливий момент у формуванні капіталу, а саме, що власний капітал є первинним відносно позиченого капіталу, адже формується при створенні організації, тоді як позичений капітал може виникнути лише на етапі функціонування організації. Також економіст вважає, що власний капітал спрямовується переважно на формування основного капіталу організації, натомість позичений капітал – на фінансування оборотного капіталу. Дещо по-іншому вважають Й. Ворст і П. Ревентлоу [16, с. 181], з позиції яких основні активи фінансуються за рахунок довгострокового капіталу, що складається з власного та позиченого капіталів, тоді як оборотні активи – за рахунок короткострокового позиченого капіталу. На наш погляд, у практиці банківської діяльності можуть виникати різні ситуації, зокрема, власний капітал банку може бути як джерелом фінансування основних фондів, так і оборотних активів.

Відмінності між власним та позиченим капіталом банку, що відзначаються різними дослідниками, узагальнені в таблиці 1. Отже, можна зробити висновок, що пози-

Таблиця 1

Відмінності між власним та позиченим капіталом банку*

Ознака відмінності	Позичений капітал	Власний капітал
Право на участь в управлінні банком	Відсутнє	Повне або обмежене (у разі привелійованим акцій)
Право на отримання частини прибутку або майна	Першочергове	За залишковим принципом
Строк повернення капіталу	Визначений умовами договору	Не встановлений
Мінімізація оподаткування	Витрати по сплаті відсотків за користування капіталом відносяться на собівартість, за рахунок чого зменшується база оподаткування податком на прибуток	Відсутня
Право на майно у разі ліквідації	Кредитор не має права на частину майна, що залишилася після розрахунків з третіми особами	Власник має право на частину майна, що залишилася після розрахунків з третіми особами
Зміна форми в процесі обігу	Незмінно залишається в грошовій формі	Може змінювати грошову форму на матеріальну
Вимога щодо наявності зареєстрованої юридичної особи на момент формування капіталу	Обов'язкова	Необов'язкова

Джерело: складено автором за [21]

чений капітал необхідний для нарощування обсягів активних операцій банку. Власники позиченого капіталу, порівняно з власниками власного капіталу, не мають права на участь в управлінні банком, але при цьому мають першочергове право на отримання частини прибутку і майна банку у разі його ліквідації. Позиковий капітал у процесі функціонування зберігає грошову форму, підлягає обов'язковому поверненню його власнику; користування ним здійснюється за плату, в результаті чого зменшується прибуток, який підлягає оподатковуванню. При цьому, умови отримання

та повернення позикового капіталу визначаються на основі добровільної угоди сторін.

На наш погляд, більш глибоко розкриває специфіку формування різних видів банківського капіталу підхід, за яким розмежовують власний, залучений та позичений капітали [1, с. 33; 2, с. 101; 22, с. 74; 23, с. 185]. На відміну від власного капіталу, як залучений, так і позичений капітали тимчасово перебувають у розпорядженні банку та підлягають поверненню на певних умовах. Відмінності між залученим та позиченим капіталами банку узагальнені в таблиці 2

Таблиця 2

Відмінності між залученим та позиченим капіталами банку

Порівняльна характеристика	Залучений капітал	Позичений капітал
Контрагенти	Фізичні та юридичні особи – вкладники	НБУ або банки-кредитори
Ініціатива	Від вкладників, позиція банку пасивна	Від банку-позичальника, що займає активну позицію
Цільове призначення	Здійснення активних операцій	Підтримання ліквідності
Плата за користування коштами	Визначає банк, що залучає кошти	Визначає банк-кредитор
Строк користування	Визначає вкладник	Визначає банк-позичальник
Обсяг грошових коштів	Визначає вкладник	Визначає банк-позичальник
Додаткові витрати	Маркетингові витрати	Немає додаткових витрат
Валюта	Національна та іноземна	Національна

Джерело: складено автором за [5, с. 10; 6; 7, с. 64; 9]

Складові власного, залученого та позиченого капіталів банку унаочнені на рисунку 1.

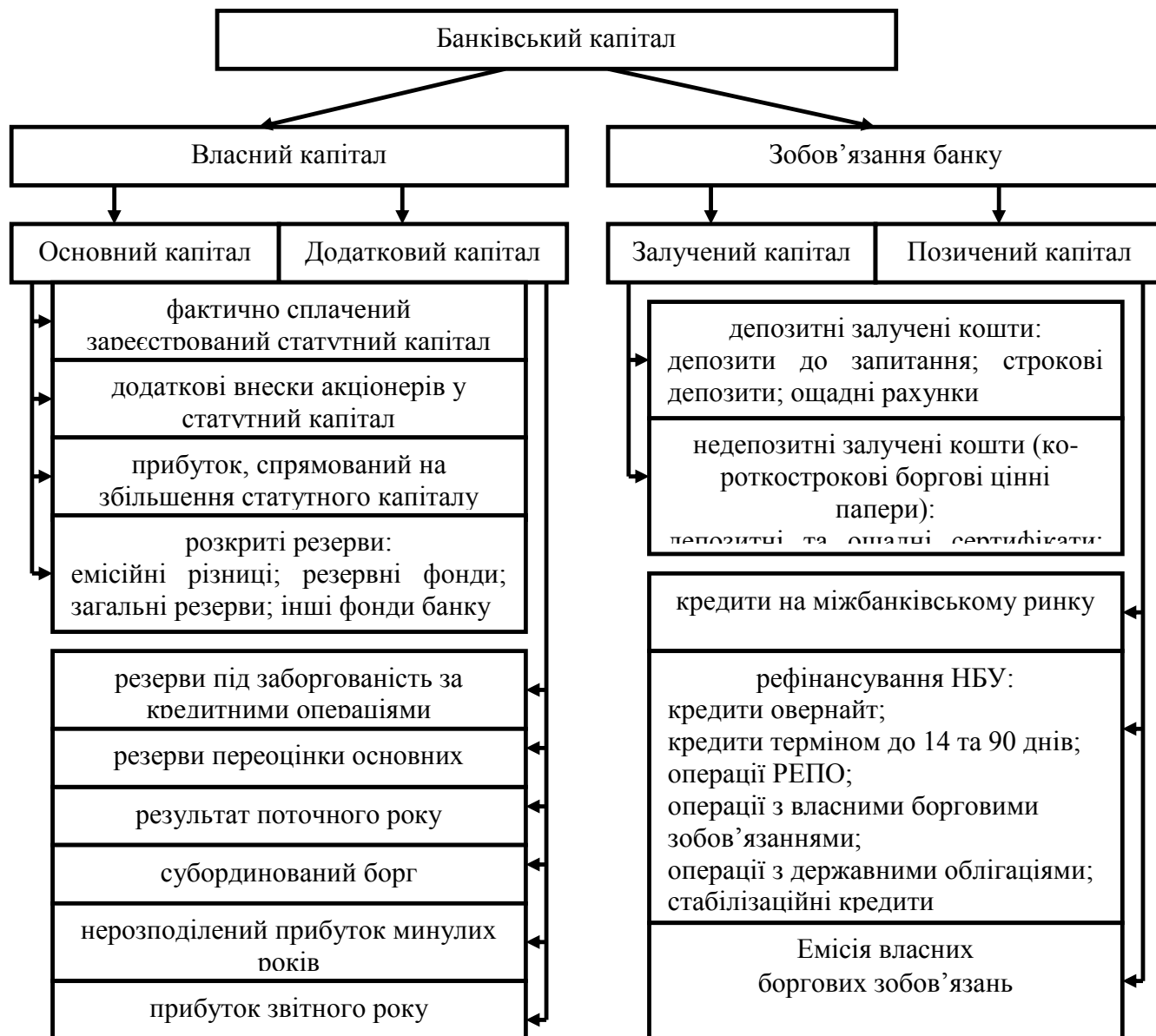

Рис. 1. Складові елементи власного, залученого та позиченого капіталів банку*

*Джерело: розробка автора

За характером використання власниками О.Д. Вовчак класифікує банківський капітал на капітал, що нагромаджується, та капітал, що споживається [2]. Банківський капітал, що нагромаджується, використовується для здійснення банківських операцій і надання банківських послуг, тоді як банківський капітал, що споживається, спрямовується, наприклад, на матеріальне заохочення колективу банку.

Разом із тим, залежно від способу розрахунку виокремлюють балансовий, ринковий, регулятивний та економічний банківський капітал [1]. Певної єдності точок зору між

вченими-економістами досягнуто щодо трактування сутності балансового власного капіталу банку: це різниця між балансовою вартістю активів і балансовою вартістю зобов'язань банку [14, 17, 24, 25, 26].

За місцем мобілізації виокремлюють банківський капітал, мобілізований самим банком, та банківський капітал, залучений від інших банків [1, 3].

За можливістю прогнозування М.Д. Алексеєнко [1] та Л.Л. Катранжи [3] вважають за доцільне розрізняти банківський капітал, що піддається прямому прогнозуванню та

банківський капітал, що піддається опосередкованому прогнозуванню. На переконання вчених, прямому прогнозуванню підлягають статутний капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, строкові депозити тощо, тоді як опосередкованому – кошти, що надходять у результаті банківських операцій та/або надання банківських послуг – залишки на поточних рахунках окремих категорій їх власників, кошти в розрахунках, деякі інші види банківських ресурсів. Динаміку таких коштів досить складно спрогнозувати. На наш погляд, розмежування прямого та опосередкованого прогнозування є недоцільним, адже у даному випадку проблематика полягає в більшій мірі в виборі методів прогнозування та підвищенні точності отриманих прогнозів.

М.Д. Алексеєнко поділяє банківський капітал за терміном знаходження на власний, строковий та капітал до запитання [1]. При цьому власний банківський капітал знаходиться у розпорядженні банку протягом усього періоду його функціонування. На нашу думку, виділення виду «власний капітал», залежно від терміну знаходження у розпорядженні банку, є не зовсім точним, краще застосувати для цього термін «постійний» капітал. Цікавою в даному аспекті є думка Л.Л. Катранжи [3], яка за терміном використання (терміном знаходження у розпорядженні банку) виокремлює постійний банківський капітал та тимчасовий банківський капітал із стабільною і нестабільною частиною. Стабільна частина тимчасового банківського капіталу представлена строковими депозитами, кредитами від інших банків, коштами, які отримані від випуску та розміщення власних боргових цінних паперів та ін. До нестабільного банківського капіталу слід віднести депозити до запитання, поточні рахунки, кошти у розрахунках. Отже, банківський капітал може бути постійним та тимчасовим, а вже у складі тимчасового можна виділити строковий капітал та капітал до запитання.

За характером використання у банківській діяльності О.Д. Вовчак [2] характеризує робочий та неробочий капітал. Робочим є власний капітал, який приносить банку дохід, неробочим – капітал, вкладений в активи, що не лише не приносять банку доходів, а іноді фактично є збитковими для банку. Вважаємо більш точним застосування по відношенню до неробочого банківського капіталу термін «імобілізований капітал».

В свою чергу, Ю.С. Масленченков [27] характеризує імобілізований капітал банку як елемент активів, що включає: витрати банку на власну діяльність (основні засоби, оренда, участі), фонд обов'язкових резервів та втрати (витрати,

прострочена заборгованість, збитки, негативна переоцінка). Дослідник також оперує поняттям «грошова частина капіталу банку», що являє собою власний капітал банку, не імобілізований у капітальні вкладення, майно та нематеріальні активи. О.І. Лаврушин [14] відносить до імобілізованого власного капіталу банку капіталізовані активи (вкладення в основні засоби, незавершене будівництво, нематеріальні активи) та фінансові інвестиції (вкладення в акції (частки участі), придбані з метою інвестування, інших банків, організацій).

Дж. Сінкі [17] визначає реальний капітал банку як капітал, що відображає реальну чисту вартість активів банку, що може бути використана для задоволення вимог до банку. В якості реального, доступного внутрішнього капіталу може розглядатися регулятивний капітал першого рівня або ринковий капітал, визначений рейтинговим агентством [28]. Визначення доступного внутрішнього капіталу банку, складу його елементів не уніфіковане і відрізняється в різних країнах. В якості альтернатив для визначення доступного внутрішнього капіталу банку використовуються: 1) так званий «реальний» власний капітал; 2) регулятивний капітал; 3) капітал першого рівня; 4) капітал, що визначається за методиками рейтингових агентств.

Компонентами доступного капіталу банку виступають: звичайні та привілейовані акції; безстрокові некумулятивні привілейовані акції; нематеріальні активи (гудвіл); емісійний дохід; резервний капітал; нерозподілений прибуток; чистий прибуток поточного року; заплановані до отримання доходи; нерозподілений прибуток, скоригований на нереалізовані збитки в частині активів (зобов'язань), відображених в бухгалтерському обліку не за справедливою вартістю; права іпотечного обслуговування (MSR) [29].

Н.С. Воронова [11] трактує реальний капітал банку як наявний капітал найвищої якості, який негайно може бути використаний для покриття збитків. Дослідниця також оперує поняттям «необхідний капітал» у широкому сенсі як вартісною величиною, необхідною для виконання певного параметра (або параметрів). Натомість у вузькому сенсі дане поняття ототожнюється з вартісною оцінкою, на яку потрібно збільшити наявний капітал для досягнення встановленого параметру. Необхідний капітал у вузькому сенсі є поняттям, протилежним за змістом поняттю «надлишковий капітал». Також вчена застосовує термін «надлишковий капітал банку», що являє собою різницю між наявним капіталом банку та величиною, необхідною для виконання всіх

встановлених пруденційних норм і нормативів. Натомість Дж. Сінкі [17] вважає, що надлишковий капітал банку – це той обсяг капіталу, що перевищує певну величину, яку банк може розмістити на умовах достатньої прибутковості та прийнятної ризику.

Вважаємо, що наявність надлишкового капіталу слід оцінювати позитивно, оскільки у банку в цьому випадку є запас капіталу на покриття непередбачених втрат (навіть понад розмір нормативних вимог), що може бути актуальним в умовах загального спаду економіки, системних криз. При цьому важливо забезпечити ефективне розміщення надлишкового капіталу, інакше наявність іммобілізованих надлишків коштів буде оцінюватись негативно.

За наслідками проведеного дослідження наукових засад розмежування банківського капіталу за окремими видами, пропонуємо удосконалити класифікацію видів транснаціонального банківського капіталу за рахунок виділення, додатково до існуючих, таких класифікаційних ознак та видів капіталу, як: за формою власності (приватний, колективний, державний, міжнародних організацій, інших держав, юридичних осіб іноземних держав); за джерелами формування (власний, залучений, позичений, гібридний); за призначенням (регулятивний, економічний, ризик-капітал, консервований, контрциклічний, системний); за рівнем аналізу (мікро-економічний, мезо-економічний, національний, транснаціональний, глобальний); за задіяністю у банківській

діяльності (активізований, іммобілізований, потенційний). Запропонована класифікація дає змогу систематизувати множини видів транснаціонального банківського капіталу та враховувати специфіку того чи іншого виду капіталу при розробці стратегічних і тактичних заходів міжнародної експансії.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Деталізація видового розмаїття банківського капіталу є конче важливою для поглибленого вивчення як функціонального призначення окремих його складових, так і для побудови науково-методичних підходів до їх оцінювання. Обґрунтовано, що практичної значущості в сучасній банківській практиці набуває класифікація власного, залученого та позиченого капіталів банку, що подана в авторській інтерпретації. Особливу увагу присвячено розгляду реального капіталу банку, складу його елементів, співвідношення з поняттями регулятивний капітал, капітал першого рівня, капітал, що визначається за методиками рейтингових агентств та «надлишковий капітал».

Перспективи подальших досліджень полягатимуть у дослідженні історичного беграунду експансії транснаціонального банківського капіталу в Україні та розробці методичних засад застосування методів кластерного аналізу при виділенні етапів експансії транснаціонального банківського капіталу в Україні.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеенко М.Д. Капітал банку: питання теорії і практики Київ: КНЕУ, 2002. – 276 с.
2. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: підручник / О.Д. Вовчак, Н.М. Рушишин, Т.Я. Андрейків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
3. Катранжи Л.Л. Фінансовий механізм формування банківського капіталу: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: 08.00.08 / Л.Л. Катранжи. – Красноармійськ, 2015. – 341 с.
4. Кіреєв О.І. Роль іноземного капіталу у розвитку міжбанківської конкуренції в Україні / О.І. Кіреєв, О.П. Жак // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – 2004. – Т. 9. – С. 78-84.
5. Коваленко В.В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення: монографія / В.В.Коваленко, К.Ф. Черкашина. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 153 с.
6. Костюк О. Іноземний капітал у банківському секторі України в контексті трансформації моделі бізнесу європейських банків / О. Костюк, О. Костюк // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 6. – С. 28-35.
7. Крупка М.І. Банківські операції: підручник / М.І. Крупка, С.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. – 248 с.
8. Куліш Г.П. Механізм формування капіталу банку в сучасних умовах / Г.П. Куліш, Ю.В. Кірсенко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17. – С. 674-675.
9. Бова Н.В. Особливості формування ресурсної бази банків в Україні [Електронний ресурс] / Н.В. Бова // Ефективна економіка. – 2015. – № 5. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4060>.
10. Бенке Р.Л. Полный цикл финансового учета: практич. пос. / Р.Л. Бенке, Р.Н. Холт [пер. с англ. Н.С.Кукушкина, А.Н. Ермолова; науч. ред. В.Ф. Палий]. – М.: АО «Виктори», 1993. – 119 с.
11. Воронова Н.С. Подходы к структурированию понятийного аппарата теории банковского капитала / Н.С.Воронова, О.С. Мирошниченко // Банковское дело. – 2013. – 34(562). – С. 9-19.

12. Дамари Р. Финансы и предпринимательство: Финансовые инструменты, используемые западными фирмами для роста и развития организации: (Пер. с англ.) / Р. Дамари. – Ярославль: ПК "Периодика"; Нижний Новгород: Елень, 1993. – 222 с.
13. Банковское дело: учебное пособие / [Г.Г. Коробова, Р.А. Карпова, Г.Ж. Евдокимова и др.]; под ред. Г.Г.Коробовой – М.: Экономистъ, 2006. – 766 с.
14. Банковский менеджмент: учебник / кол. авторов; под ред. О.И. Лаврушина. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: КНОРУС, 2010. – 560 с.
15. Gardner, Mona J. Managing financial institutions: An asset/liability approach / Mona J. Gardner, Dixie L. Mills, Elizabeth S. Cooperman. – London: Dryden Press, 2000. – 935 p.
16. Ворст Й. Экономика фирмы: учебник / Й. Ворст, П. Ревентлоу [пер. с датск. А.Н. Чеканского, О.В.Рождественского]. – М.: Высш. шк., 1994. – 272 с.
17. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Дж. Синки; Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1018 с.
18. Державний класифікатор України ДК 001-94 «Класифікація форм власності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/FIN443.html.
19. Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121-III від 07.12.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
20. Свиридов О.Ю. Деньги, кредит, банки: учебное пособие / О.Ю. Свиридов. – М.: ИКЦ «МарТ», 2004. – 480с.
21. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В.В.Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 432 с.
22. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: Стельмах В.С. (голова) та ін. – К.: Молодь, Ін Юре, 2001. – 680 с.
23. Жарковская Е.П. Банковское дело: учебное пособие / Е.П. Жарковская. – М.: Омега-Л, 2006. – 452 с.
24. Ларионова И.В. Управление активами и пассивами в коммерческом банке / И.В. Ларионова. – М.: Консалтбанкир. 2003. – 272 с.
25. Роуз П.С. Банковский менеджмент / П.С. Роуз [пер. с англ. со 2-го изд.] – М.: Дело Лтд, 1995. – 750 с.
26. Фрост С. Настольная книга банковского аналитика: деньги, риски и профессиональные приемы / С. Фрост; Пер. с англ. О.В. Теплых. – Днепропетровск: Баланс Бизнес Бук, 2006. – 672 с.
27. Масленченков Ю.С. Финансовый менеджмент банка: учебное пособие / Ю.С. Масленченков. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 399 с.
28. Range of practices and issues in economic capital frameworks. – Basel Committee on Banking Supervision [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.bis.org/publ/bcbs152.pdf>.

REFERENCES

1. Alekseienco, M.D. (2002). Kapital banku: pytannia teorii i praktyky [Bank's capital: issues of theory and practice]. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
2. Vovchak, O.D. & Rushchyshyn, N.M. & Andreikiv, T.Ya. (2008). Kredyt i bankivska sprava [Credit and banking]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
3. Katranzhy, L.L. (2015) Finansovyi mekhanizm formuvannia bankivskoho kapitalu [Financial mechanism of bank capital formation] (PhD Thesis). Krasnoarmiisk [in Ukrainian].
4. Kirieiev, O.I. Zhak O.P. (2004). Rol inozemnoho kapitalu u rozvytku mizhbankivskoi konkurentsii v Ukraini [The role of foreign capital in the development of interbank competition in Ukraine]. Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy – Problems and prospects of development of the banking system of Ukraine, 9, 78–84 [in Ukrainian].
5. Kovalenko, V.V. & Cherkashyna, K.F. (2010). Kapitalizatsiia bankiv: metody otsiniuvannia ta napriamky pidvyshchennia [Capitalization of banks: methods of evaluation and direction of improvement]. Sumy: DVNZ “UABS NBU” [in Ukrainian].
6. Kostiuk O. & Kostiuk O. (2014). Inozemnyi kapital u bankivskomu sektori Ukrainy v konteksti transformatsii modeli biznesu yevropeiskikh bankiv [Foreign capital in the banking sector of Ukraine in the context of transforming the model of business of European banks]. Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank of Ukraine, 6, 28-35 [in Ukrainian].
7. Krupka, M.I. & Andrushchak, & Ye.M. Paitra, N.H. (2009). Bankivski operatsii [Bank operations]. Lviv: Vydavnychiy tsentr LNU im. Ivana Franka [in Ukrainian].
8. Kulish, H.P. & Kirsenko, Yu.V. (2017). Mekhanizm formuvannia kapitalu banku v suchasnykh umovakh [The mechanism of capital formation of the bank in modern conditions]. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national problems of the economy, 17, 674-675 [in Ukrainian].
9. Bova, N.V. (2015). Osoblyvosti formuvannia resursnoi bazy bankiv v Ukraini [Features of the formation of the resource base of banks in Ukraine]. Efektyvna ekonomika – Effective economy, 5. – Retrived from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4060> [in Ukrainian].
10. Benke, R.L. & Holt, R.N. (1993). Polnyj cikl finansovogo ucheta [Full cycle of financial accounting]. Moskva: AO «Viktori» [in Russian].

11. Voronova, N.S. & Miroshnichenko, O.S. (2013). Podhody k strukturirovaniju ponjatijnogo apparata teorii bankovskogo kapitala [Approaches to the structuring of the conceptual apparatus of the theory of bank capital]. *Bankovskoe delo – Banking*, 34(562), 9-19 [in Russian].
12. Damari, R. (1993). *Finansy i predprinimatel'stvo: Finansovye instrumenty, ispol'zuemye zapadnymi firmami dlja rosta i razvitija organizacii* [Finance and Entrepreneurship: Financial Instruments Used by Western Firms for Growth and Development of an Organization]. Jaroslavl': PK "Periodika"; Nizhnij Novgorod: Elen' [in Russian].
13. Korobova, G.G. (Eds.) (2006). *Bankovskoe delo* [Banking]. Moskva: Jekonomist [in Russian].
14. Lavrushin, O.I. (Eds.). (2010). *Bankovskij menedzhment* [Banking Management]. Moskva: KNORUS [in Russian].
15. Gardner, M.J. & Mills, D.L. & Cooperman E.S. (2000). *Managing financial institutions: An asset/liability approach*. London: Dryden Press [in English].
16. Vorst, J. & Reventlou, P. (1994). *Jekonomika firmy* [Economy of the company]. Moskva: Vysshaja shkola [in Russian].
17. Sinki, Dzh. (2007). *Finansovyj menedzhment v kommercheskom banke i v industrii finansovyh uslug* [Financial management in a commercial bank and in the financial services industry]. Moskva: Al'pina Biznes Buks [in Russian].
18. *Klasyfikatsiia form vlasnosti: Derzhavnyi klasyfikator Ukrainy* [Classification of ownership forms: State Classifier of Ukraine]. Retrived from: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/FIN443.html [in Ukrainian].
19. *Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy* [On Banks and Banking: The Law of Ukraine]. Retrived from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> [in Ukrainian].
20. Sviridov, O.Ju. (2004). *Den'gi, kredit, banki* [Money, credit, banks]. Moskva: IKC «MarT» [in Russian].
21. Kovalev, V.V. (1995). *Finansovyj analiz: Upravlenie kapitalom. Vybory investicij. Analiz otchetnosti* [Financial Analysis: Capital Management. Choice of investments. Reporting analysis]. Moskva: Finansy i statistika [in Russian].
22. Stelmakh, V.S. (Eds.). (2001). *Entsyklopediia bankivskoi spravy Ukrainy* [Encyclopedia of banking in Ukraine]. Kyiv: Molod, In Yure [in Ukrainian].
23. Zharkovskaja, E.P. (2006). *Bankovskoe delo* [Banking]. Moskva: Omega-L [in Russian].
24. Larionova, I.V. (2003). *Upravlenie aktivami i passivami v kommercheskom banke* [Asset and Liability Management in a Commercial Bank]. Moskva: Konsaltbankir [in Russian].
25. Rouz, P.S. (1995). *Bankovskij menedzhment* [Banking Management]. Moskva: Delo Ltd. [in Russian].
26. Frost, S. (2006). *Nastol'naja kniga bankovskogo analitika: den'gi, riski i professional'nye priemy* [The bench book of the banking analyst: money, risks and professional methods]. Dnepropetrovsk: Balans Biznes Buk [in Russian].
27. Maslencikov, Ju.S. (2003). *Finansovyj menedzhment banka* [Financial management of the bank]. Moskva: JuNITI-DANA [in Russian].
28. Range of practices and issues in economic capital frameworks: Basel Committee on Banking Supervision. Retrived from: <https://www.bis.org/publ/bcbs152.pdf> [in English].

Одержано 20.07.2018 р.